

KRYTERIA OCENIANIA ODPOWIEDZI
Próbna Matura z OPERONEM
Język polski
Poziom rozszerzony

Listopad 2020

Temat 1. Określ, jaki problem podejmuje Stanisław Jaworski w podanym tekście. Zajmij stanowisko wobec rozwiązania przyjętego przez autora, odwołując się do tego tekstu oraz innych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 słów.

Przykładowy plan wypowiedzi argumentacyjnej

1. Określenie głównego problemu przedstawionego w tekście, np.

- autor Stanisław Jaworski podejmuje problem nazywania niektórych dzieł arcydziełami;
- autor zastanawia się, jakie dzieła mogą nosić miano „arcydzieła” i od czego to zależy.

2. Określenie stanowiska autora, np.

- badacz stwierdza istnienie różnych kryteriów, które służą określeniu utworu literackiego jako arcydzieła; zauważa zmienność historyczną tych kryteriów oraz zależność klasyfikowania utworu jako arcydzieła od upodobań estetycznych, ideowych, politycznych, społecznych itd. osób oceniających takie dzieła.

3. Rozważenie i ocena stanowiska autora oraz sformułowanie własnego stanowiska wobec problemu, np.

- piszący formułuje swoje stanowisko, zgadzając się z autorem tekstu lub kwestionując jego argumentację. Piszący może zgodzić się lub nie z argumentem badacza np. o istnieniu kryteriów zaklasyfikowania danego utworu do „arcydzieł” czy o zależności tych kryteriów od czynników estetycznych, ideowych, politycznych, społecznych itd.

4. Sformułowanie argumentów potwierdzających tezę lub przeczących tezie, np.

- stanowisko sprzeczne z tezą badacza, np. nie ma innych konkretnych kryteriów pozwalających na uznanie utworu za arcydzieło;
- stanowisko zgodne z tezą badacza, np. uznawanie utworów za arcydzieła jest kwestią zależną od wielu czynników; często wynika z „mody” czy sytuacji politycznej w danym kraju; niejednokrotnie dzieło niezrozumiane przez odbiorców współczesnych autorowi zyskiwało miano arcydzieła dopiero po śmierci twórcy (np. Norwid).

5. Sformułowanie własnych wniosków

Przykładowe teksty kultury:

- odwołanie się do tekstów wskazanych przez autora tekstu (np. *Antygona*, *Balladyna*, *Lalka*, *Dziady*) lub innych, np. lektur szkolnych (przykładowo: twórczość dramaturgiczna W. Szekspira, J. Conrad *Jądro ciemności*, F. Dostojewski *Zbrodnia i kara*, F. Kafka *Proces*, M. Bułhakow *Mistrz i Małgorzata*).

Uwaga: proponowane teksty i autorów można wykorzystać zarówno potwierdzając, jak i kwestionując stanowisko autora.

W zadaniu jest oceniana umiejętność twórczego wykorzystania tekstów kultury typu: recenzja, szkic, artykuł, esej, w odwołaniu do rozmaitych kontekstów. Za zadanie przyznaje się maksymalnie **40 punktów**. Wypracowanie musi mieć nie mniej niż **300 wyrazów**.

Wypowiedź pisemna jest sprawdzana zgodnie z kryteriami podanymi w *Informatorze o egzaminie maturalnym z języka polskiego od roku szkolnego 2014/2015* (www.cke.edu.pl).

Kryteria oceny wypowiedzi argumentacyjnej	Zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
Określenie problemu	Oceniając pracę pod względem określenia problemu, bierze się pod uwagę jego zgodność z tekstem oraz to, czy jest ono pełne. – 9 pkt – określenie problemu zgodne z tekstem i pełne – 6 pkt – określenie problemu zgodne z tekstem, ale niepełne – 3 pkt – określenie problemu częściowo zgodne z tekstem – 0 pkt – brak określenia problemu lub problem niezgodny z tekstem	0–9
Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu	Oceniając pracę pod względem sformułowania stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu, bierze się pod uwagę, czy jest ono adekwatne do tekstu i czy jest ono pełne. – 9 pkt – stanowisko adekwatne do tekstu i pełne – 6 pkt – stanowisko adekwatne do tekstu, ale niepełne – 3 pkt – stanowisko częściowo adekwatne do tekstu – 0 pkt – brak stanowiska lub stanowisko nieadekwatne do tekstu	0–9
Poprawność rzeczowa	Oceniając pracę pod względem poprawności rzeczowej, bierze się pod uwagę liczbę błędów rzeczowych. – 2 pkt – brak błędów rzeczowych – 0 pkt – jeden błąd rzeczowy lub więcej błędów rzeczowych Błąd kardynalny, to błąd wskazujący na nieznaną treść tekstu kultury oraz kontekstów, do których odwołuje się zdający.	0–2
Zamysł kompozycyjny	Oceniając pracę pod względem zamysłu kompozycyjnego, bierze się pod uwagę: – funkcjonalność segmentacji – czy zostały wyodrębnione w tekście (językowo i graficznie) części pracy oraz akapity, – uporządkowanie tekstu – czy wyodrębnione części i akapity zostały logicznie uporządkowane. – 6 pkt – kompozycja funkcjonalna – 3 pkt – zaburzenia funkcjonalności kompozycji – 0 pkt – brak zamysłu kompozycyjnego	0–6
Spójność lokalna	Oceniając pracę pod względem spójności lokalnej, bierze się pod uwagę zgodność logiczną i gramatyczną między sąsiadującymi zdaniami w akapitach. – 2 pkt – pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenie spójności – 1 pkt – znaczne zaburzenie spójności – 0 pkt – wypowiedź niespójna	0–2

Kryteria oceny wypowiedzi argumentacyjnej	Zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
Styl tekstu	Oceniając pracę pod względem stylu tekstu, bierze się pod uwagę jego stosowność, zachowanie zasady decorum. – 4 pkt – styl stosowny – 2 pkt – styl częściowo stosowny – 0 pkt – styl niestosowny	0–4
Poprawność językowa	Oceniając pracę pod względem poprawności językowej, bierze się pod uwagę liczbę i wagę błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych. – 4 pkt – brak błędów lub nieliczne błędy nierażące – 2 pkt – liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące – 0 pkt – liczne błędy rażące	0–4
Poprawność zapisu	Oceniając pracę pod względem poprawności zapisu, bierze się pod uwagę liczbę oraz wagę błędów ortograficznych i interpunkcyjnych. – 4 pkt – zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące – 2 pkt – liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące – 0 pkt – liczne błędy rażące	0–4
Nieależnie od stopnia realizacji poszczególnych podkryteriów zdający: – otrzymuje 0 punktów w pozostałych kategoriach, jeżeli przyznano 0 punktów w kategorii określenie problemu, – nie otrzymuje punktów w pozostałych kategoriach, jeżeli otrzymał 3 punkty w kategorii określenie problemu, a 0 punktów za sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu, – otrzymuje punkty tylko w kategoriach: określenie problemu, sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu i poprawność rzeczowa, jeśli praca składa się z mniej niż 300 słów. Praca zostaje zdyskwalifikowana w przypadku pojawienia się błędu kardynalnego.		

Temat 2. Dokonaj interpretacji porównawczej podanych utworów. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 słów.

Przykładowy plan interpretacji porównawczej

1. Sformułowanie hipotezy interpretacyjnej i zasady zestawienia utworów, np.

- utwory A. Mickiewicza i A. Puszkina należą do miłosnej liryki romantycznej;
- oba są wyznaniem uczuć po rozstaniu z ukochaną z lat młodości (są wspomnieniem pierwszej miłości).

2. Analiza i interpretacja podanych tekstów z uwzględnieniem podobieństw i różnic, np.

- podobieństwo dotyczy dwóch wymiarów czasowych obecnych w tekście: przeszłości (dawniej, kiedyś, w młodości) i teraźniejszości; szczególną rolę obaj poeci przypisują trwałości pamięci o uczuciach i doznaniach towarzyszących miłości;
- podmiot mówiący w obu wierszach to osoba, która mówi o miłosnej więzi jako wiecznie trwającej, mimo rozstania kochanków i upływu czasu;

- innym aspektem podobieństwa liryków jest „przypominanie” osoby ukochanej w znanych sytuacjach i scenerii oraz rozpamiętywanie chwil dawnego szczęścia;
- podobieństwo tytułów – niepodawanie imion postaci ukochanej z powodu szacunku dla przeszłości i obowiązku dyskrecji w sprawach intymnych;
- różnice dotyczą kreacji ukochanej – Mickiewicz pośrednio, przez wyobrażone sceny z życia codziennego ukochanej, a Puszkina przez wspomnienie obecności ukochanej – ulotnego zjawiska o niezwykłej piękności (*przelotne niebieskie zjawienie, najczystszej geniusz piękności*), boskiej postaci – anielskim głose i obliczu;
- w wierszu Puszkina mężczyzna opisuje historię swego uczucia jako pewien proces: pamiętam [...] *Płynęły lata* [...], *I jam zapomniał* [...] *Żyłem bez bóstwa* [...]. *Ale nastąpiło błogie odrodzenie* [...]. *I znów me serce czuje* [...]; u Mickiewicza osoba mówiąca podkreśla trwałość obecności przy ukochanej: *Wszędzie i zawsze będę ja przy tobie./Bom wszędzie częśćkę mej duszy zostawił*.

Uwaga: Część argumentacyjna powinna zawierać ustalenia analityczne dotyczące np.:

- elementów sytuacji komunikacyjnych dostrzeżonych w utworach;
- składowych kompozycji wierszy oraz funkcji;
- cech stylu wypowiedzi i użytych w nich środków językowych (zwłaszcza o charakterze artystycznym) oraz ich funkcji – stworzenie romantycznej mowy uczuć, tonacji tęsknoty i melancholii wspomnień, paradoksu współwystępowania szczęścia i cierpienia;
- dosłownych i niedosłownych znaczeń poszczególnych elementów utworów (w tym ich tytułów, zwłaszcza metaforycznych, alegorycznych i symbolicznych);
- przynależności gatunkowej tekstów – nawet w tłumaczeniu wiersza A. Puszkina została zachowana klasyczna liryka pieśniowa; strofa czterowersowa, jedenastozgłoskowiec, regularne rymy (rym krzyżowy);
- kreacji świata przedstawionego (w tym funkcji motywów literackich w przeczytanych tekstach).

3. Wykorzystanie kontekstów, np.

- wyraźny kontekst biograficzny – Maryla Wereszczakówna, wielka miłość Mickiewicza;
- kontekst historycznoliteracki – konwencja romantyczna w kreowaniu miłości (miłość niespełniona, nieszczęśliwa);
- obecność romantycznego motywu nieszczęśliwej, niespełnionej miłości i trwałość tego motywu (np. B. Prus *Lalka*, S. Żeromski *Przedwiośnie*, J. Słowacki *Rozłączenie*, W. Szekspir *Romeo i Julia*).

4. Podsumowanie rozważań, wyciągnięcie wniosków

W zadaniu jest oceniana umiejętność tworzenia wypowiedzi pisemnej zgodnej z regułami jej organizacji, zachowującej zasady spójności znaczeniowej i logicznej, mającej czytelną kompozycję, będącej spójną i funkcjonalną pod kątem stylistycznym. Za zadanie przyznaje się maksymalnie **40 punktów**. Wypracowanie musi mieć nie mniej niż **300 wyrazów**.

Wypowiedź pisemna jest sprawdzana zgodnie z kryteriami podanymi w *Informatorze o egzaminie maturalnym z języka polskiego od roku szkolnego 2014/2015* (www.cke.edu.pl).

Kryteria oceny interpretacji porównawczej	Zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
Koncepcja porównywania utworów	<p>Oceniając pracę pod względem koncepcji porównywania utworów, bierze się pod uwagę jej niesprzeczność z utworami oraz skalę spójności. Istotne jest również to, czy zdający odnajduje sensy niedostawne w utworze.</p> <ul style="list-style-type: none"> – 6 pkt – koncepcja niesprzeczna z utworami i spójna – 4 pkt – koncepcja niesprzeczna z utworami i częściowo spójna – 2 pkt – koncepcja częściowo sprzeczna z utworami – 0 pkt – koncepcja sprzeczna z utworami lub brak koncepcji 	0–6
Uzasadnienie tezy interpretacyjnej	<p>Oceniając pracę pod względem uzasadnienia tezy interpretacyjnej, bierze się pod uwagę, czy jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> – trafne i pogłębione – znajduje potwierdzenie nie tylko w tekstach, lecz także w kontekstach. – 12 pkt – uzasadnienie trafne i pogłębione – 8 pkt – uzasadnienie trafne, ale niepogłębione – 4 pkt – uzasadnienie częściowo trafne – 0 pkt – brak trafnych argumentów uzasadniających interpretację porównawczą 	0–12
Poprawność rzeczowa	<p>Oceniając pracę pod względem poprawności rzeczowej, bierze się pod uwagę liczbę błędów rzeczowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2 pkt – brak błędów rzeczowych – 0 pkt – jeden błąd rzeczowy lub więcej błędów rzeczowych <p>Błąd kardynalny to błąd wskazujący na nieznaną treść tekstu kultury oraz kontekstów, do których odwołuje się zdający.</p>	0–2
Zamysł kompozycyjny	<p>Oceniając pracę pod względem zamysłu kompozycyjnego, bierze się pod uwagę:</p> <ul style="list-style-type: none"> – funkcjonalność segmentacji – czy zostały wyodrębnione w tekście (językowo i graficznie) części pracy oraz akapity, – uporządkowanie tekstu – czy wyodrębnione części i akapity zostały logicznie uporządkowane. – 6 pkt – kompozycja funkcjonalna – 3 pkt – zaburzenia funkcjonalności kompozycji – 0 pkt – brak zamysłu kompozycyjnego 	0–6
Spójność lokalna	<p>Oceniając pracę pod względem spójności lokalnej, bierze się pod uwagę zgodność logiczną i gramatyczną między sąsiadującymi zdaniami w akapitach.</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2 pkt – pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenie spójności – 1 pkt – znaczne zaburzenie spójności – 0 pkt – wypowiedź niespójna 	0–2
Styl tekstu	<p>Oceniając pracę pod względem stylu tekstu, bierze się pod uwagę jego stosowność, zachowanie zasady decorum.</p> <ul style="list-style-type: none"> – 4 pkt – styl stosowny – 2 pkt – styl częściowo stosowny – 0 pkt – styl niestosowny 	0–4

Kryteria oceny interpretacji porównawczej	Zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
Poprawność językowa	Oceniając pracę pod względem poprawności językowej, bierze się pod uwagę liczbę i wagę błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych. – 4 pkt – brak błędów lub nieliczne błędy nierażące – 2 pkt – liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące – 0 pkt – liczne błędy rażące	0–4
Poprawność zapisu	Oceniając pracę pod względem poprawności zapisu, bierze się pod uwagę liczbę oraz wagę błędów ortograficznych i interpunkcyjnych. – 4 pkt – zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące – 2 pkt – liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące – 0 pkt – liczne błędy rażące	0–4
<p>Niezależnie od stopnia realizacji poszczególnych podkryteriów zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – otrzymuje 0 punktów w pozostałych kategoriach, jeżeli przyznano 0 punktów w kategorii koncepcja interpretacyjna, – nie otrzymuje punktów w pozostałych kategoriach, jeżeli otrzymał 2 punkty w kategorii koncepcja porównywania utworów, a 0 punktów za uzasadnienie tezy interpretacyjnej, – otrzymuje punkty tylko w kategoriach: koncepcja porównywania utworów, uzasadnienie tezy interpretacyjnej i poprawność rzeczowa, jeśli praca składa się z mniej niż 300 słów. <p>Praca zostaje zdyskwalifikowana w przypadku pojawienia się błędu kardynalnego.</p>		

Giełda maturalna - serwis do nauki on-line

TWÓJ KOD DOSTĘPU

GRJLA21HE1

- 1 Zaloguj się na gieldamaturalna.pl
- 2 Wpisz swój kod
- 3 Odblokuj czasowy dostęp do bazy dodatkowych zadań i arkuszy z języka polskiego – p. podst. i p. rozsz. (masz dostęp do 31.01.2022 r.)

ZDAJ MATURE

się na sprawdzoną pomoc

Nie wiesz, od czego zacząć przygotowania do matury?
Skorzystaj ze sprawdzonej pomocy!

PAKIETY **-15%** SPRAWDŹ